

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์การเมืองระยะสี่ศตวรรษของสมัยอยุธยา สาระของการศึกษาจะ เน้นอยู่ที่ เรื่องของความขัดแย้งและการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจในระหว่างชนชั้นปกครองของอยุธยา การกบฏ การทำสงคราม ความสัมพันธ์ทางการทูต และการจักรเยียบการปกครอง สาระเหล่านี้ถูกศึกษาควบคู่ไปกับบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในลักษณะที่เป็นส่วนเสริม ทั้งนี้สถาบันกษัตริย์จึงเป็นศูนย์กลางของการศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองอยุธยา ตามความเป็นจริงแล้วสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเพียงโครงสร้างที่สำคัญอันหนึ่งเท่านั้น ระบบการเมืองของอยุธยายังมีโครงสร้างหรือองค์ประกอบทางการเมืองอื่นๆที่สำคัญ เช่น ระบบการปกครองการบริหาร การควบคุมกำลังคน สถาบันขุนนาง ระบบความเชื่อและความคิดทางการเมือง ฯลฯ สิ่งที่ถูกกล่าวมานี้ล้วนแล้วแต่เป็นโครงสร้างทางการเมืองที่สำคัญ แต่เมื่อสิ่งเหล่านี้ถูกศึกษาโดยมองผ่านจากสถาบันกษัตริย์ทำให้พัฒนาการและการเคลื่อนไหวของโครงสร้างเหล่านี้ไม่ปรากฏเด่นชัดเท่าที่ควรจะเป็น ความสำคัญที่มีอยู่มากในตัวเองจึงถูกลดฐานะเป็นเพียงส่วนเสริมของสถาบันกษัตริย์ เป็นการอธิบายเพียงส่วนเดียว ควรที่จะก่อให้เกิดความสำคัญควยการศึกษาองค์ประกอบหรือโครงสร้างการเมืองส่วนอื่นๆควย เพื่อที่จะทำให้เห็นถึงพัฒนาการของแต่ละโครงสร้างว่ามีความเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลาและมีความสำคัญต่อระบบการเมืองอยุธยามากเพียงไร อันจะทำให้เห็นภาพประวัติศาสตร์การเมืองของอยุธยาในแง่มุมต่างๆเพิ่มขึ้น

สาระและปัญหาที่กล่าวมานี้ ทำให้ต้องเลือกศึกษาจากองค์ประกอบทางการเมืองอื่นๆ ที่ยังมีใคร่รับการศึกษอย่างจริงจัง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า " ขุนนาง " เป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งในระบบการเมืองของอยุธยาและมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์อย่างใกล้ชิด อีกทั้งขุนนางยังเป็นสถาบันที่ปรากฏ

อยู่อย่างซัดเซงและมีความค่อเนื่องกันตลอดสมัยอยุธยา และเรื่องขุนนางนี้ยังมีได้
 มีการศึกษาวิจัยเป็นการ เฉพาะ กึ่งนั้นผู้วิจัยจึง เห็นควรที่จะศึกษา เรื่องของ
 ขุน นางอย่างละเอียดและค่อเนื่อง ทั้งในลักษณะที่เป็นสถาบันทางการ เมืองที่มี
 พัฒนาการในตัวเอง พร้อมทั้งบทบาทและฐานะของขุนนางในแต่ละช่วง เวลาเท่าที่
 หลักฐานจะอำนวยให้ศึกษาได้ ทั้งนี้เพื่อจะทำให้เห็นถึงการคลี่คลายของขุนนางมา
 เป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งและทรงอำนาจ และมีความสำคัญต่อระบบ
 การเมืองและสังคมของอยุธยา การศึกษาถึงการคลี่คลายของขุนนางจะทำให้
 เห็นถึงการ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง ซึ่งมองจากสถาบันขุนนาง
 ออกไป ย่อมจะไคภาพที่แตกต่างกันไปบาง เมื่อมองผ่านจากสถาบันกษัตริย์
 แต่อย่างไรก็ตามการอธิบายจากสถาบันขุนนางออกไปเช่นนี้คงไม่อาจหลีกเลี่ยง
 ที่จะตองวิเคราะห์บทบาทและพระราชอำนาจของกษัตริย์ควบคู่ไปค้วย แต่จะเป็น
 ไปในลักษณะของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการ เน้นที่ขุนนาง อันจะช่วยทำ
 ให้การศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองอยุธยาจากแง่มุมของสถาบันขุนนาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของขุนนางในฐานะที่เป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อการ เมืองการปกครองและสังคมของอยุธยา
2. เพื่อศึกษาถึงสถานภาพและบทบาททางการเมืองการปกครองของขุนนางที่สัมพันธ์กับความ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองในสมัยอยุธยา
3. เพื่อศึกษาลักษณะและวิธีการควบคุมขุนนางของกษัตริย์อยุธยาที่สัมพันธ์กับความ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองในสมัยอยุธยา

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ให้ครอบคลุมตลอดยุคสมัยอยุธยา โดยเน้นเฉพาะเรื่องราวที่เกี่ยวกับบทบาทและฐานะของขุนนาง ซึ่งสัมพันธ์กับการเมืองการปกครองที่เปลี่ยนแปลงตามแต่ละช่วงเวลา สำหรับประเด็นที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม จะพิจารณาและวิเคราะห์เฉพาะภายในบริบทที่เกี่ยวข้องและเป็นไปในลักษณะของการสรุปความ เพื่อนำมาเป็นส่วนประกอบในการวิเคราะห์เท่านั้น

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาและการค้นคว้าในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ยึดถือแนวการวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีการทางประวัติศาสตร์ และนำเสนอในรูปแบบที่เน้นการวิเคราะห์ (analysis) มากกว่าที่จะเป็นลักษณะของการพรรณนาความ (description) โดยอาศัยการจัดระบบข้อมูลจากหลักฐานหลายประเภท ทั้งในส่วนที่เป็นหลักฐานของทางฝ่ายไทยที่สำคัญได้แก่ หลักฐานประเภทพงศาวดารฉบับต่างๆ กฎหมาย จารึก และศิลาจารึกต่างๆ ส่วนหลักฐานของต่างประเทศได้แก่ หลักฐานจีน หลักฐานญี่ปุ่น หลักฐานโปรตุเกส หลักฐานฮอลันดา หลักฐานสเปน หลักฐานอังกฤษ หลักฐานฝรั่งเศส และหลักฐานเปอร์เซีย หลักฐานต่างประเทศเหล่านี้มักเป็นหลักฐานร่วมสมัย สามารถใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบ ตรวจสอบกับหลักฐานประเภทต่างๆของไทย ซึ่งมักเป็นหลักฐานที่เขียนขึ้นหรือรวบรวมขึ้นภายหลังเหตุการณ์ ยกเว้นศิลาจารึกและบทกฎหมายบางบท นอกจากนี้ยังรวมถึงงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยจะทำการวิเคราะห์ตรวจสอบการตีความและการใช้หลักฐานที่ผ่านๆมาเฉพาะในประเด็นที่สำคัญๆ ที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัยอยู่เท่านั้น

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงและวิเคราะห์บทบาทและความสำคัญของสถาบันชุมชนนาง ในลักษณะที่สัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการปกครองอย่างใกล้ชิด
2. สามารถใช้เป็นแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองในสมัยอยุธยาได้อีกแนวทางหนึ่ง อันจะทำให้ประวัติศาสตร์ทางการเมืองของอยุธยาได้รับการศึกษาอย่างรอบคอบมากขึ้น
3. เป็นพื้นฐานให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและบทบาทของชุมชนนางในสมัยรัตนโกสินทร์ได้ดียิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย